

Suport informativ

Pentru organizarea și desfășurarea Zilei Mondiale a Apei 2021 cu genericul ”Valorificarea apei”

Pe 22 martie în fiecare an, la nivel global se marchează Ziua Mondială a Apei (ZMA), în scopul de a fi luate măsuri pentru a aborda criza apei. Activitățile în cadrul Zilei Mondiale a Apei din anul curent se vor axa pe tematica „**Valorificarea apei**”. Aceasta presupune extinderea înțelegerii dincolo de problemele legate de costurile pentru consumul apei, dar și valoarea de mediu, socială și culturală, pe care o are apa pentru omenire.

Ziua Mondială a Apei este despre ceea ce înseamnă apa pentru oameni, adevărata ei valoare și modul în care putem proteja mai bine această resursă vitală.

Un obiectiv principal al evenimentului este sprijinirea realizării obiectivului de dezvoltare durabilă (ODD) 6: apă și canalizare pentru toți până în 2030. În acest context, campania ZMA 2021 generează o conversație publică globală pe rețelele sociale despre modul în care oamenii apreciază apa pentru toate utilizările sale. Scopul este de a crea o înțelegere mai cuprinzătoare a modului în care apa este evaluată în contexte diferite, astfel încât să putem proteja această resursă prețioasă pentru toată lumea.

Dezvoltarea economică continuă și populația globală în creștere înseamnă că agricultura și industria sunt tot mai însetate, iar producția de energie intensivă prin apă crește pentru a satisface cererea. Schimbările climatice fac apa mai nesigură și contribuie la poluare. Întrucât societățile echilibrează cerințele privind resursele de apă, interesele multor oameni nu sunt luate în considerare.

Modul în care prețuim apa, determină modul în care apa este gestionată și distribuită. Valoarea apei este cu mult mai mult decât prețul ei - apa are o valoare enormă și complexă pentru gospodăriile noastre, cultură, sănătate, educație, economie și integritatea mediului nostru ambiant.

Dacă trecem cu vederea oricare dintre aceste valori, riscăm să gestionăm greșit această resursă finită, de neînlocuit.

Obiectivul de dezvoltare 6 este de a asigura apă și salubritate pentru toți. Fără o înțelegere cuprinzătoare a adevăratei valori multidimensionale a apei, nu vom putea proteja această resursă critică pentru beneficiul tuturor.

Valorificarea apei: cinci perspective diferite

1. Valorificarea surselor de apă - resurse naturale de apă și ecosisteme.

Toată apa este generată de ecosisteme. Și toată apa pe care o extragem pentru uz uman se întoarce în cele din urmă în mediu, împreună cu orice contaminanți pe care i-am adăugat.

Ciclul apei este cel mai important „serviciu al ecosistemului” nostru. Trebuie acordată o valoare mai mare protecției mediului, pentru a asigura o aprovizionare cu apă de bună calitate și pentru a crește rezistența la șocuri, cum ar fi inundațiile și seceta.

2. *Valorificarea infrastructurii de apă - depozitare, tratare și aprovizionare.*

Infrastructura de apă stochează și mută apă acolo unde este necesară și ajută la curățarea și restabilirea acesteia în natură după utilizarea umană. Acolo unde această infrastructură este inadecvată, dezvoltarea socio-economică este subminată și ecosistemele sunt periclitate.

Valorificările tipice ale infrastructurii de apă tind să subestimeze sau să nu includă costurile, în special costurile sociale și de mediu. Este dificil să recuperați toate costurile din tarife (cunoscute sub numele de recuperare completă a costurilor). În multe țări, doar o parte sau toate costurile operaționale sunt recuperate, iar investițiile de capital sunt acoperite din fonduri publice.

3. *Valorificarea serviciilor de apă - apă potabilă, servicii de salubritate și sănătate.*

Rolul apei în gospodăria, școli, locuri de muncă și unități de îngrijire a sănătății este esențial. În plus, serviciile de apă, salubritate și igienă - adaugă, de asemenea, valoare sub forma unei sănătăți mai bune, în special în contextul pandemiei COVID-19. Serviciile de aprovizionare cu apă sunt adesea subvenționate, chiar și în țările cu venituri mari. Cu toate acestea, subvențiile nețintite pot aduce beneficii persoanelor cu conexiuni de apă existente, mai degrabă decât îmbunătățirea situației pentru comunitățile sărace și defavorizate.

4. *Valorificarea apei ca o contribuție în producție și activitate socio-economică - alimentație și agricultură, energie și industrie, afaceri și ocupare.*

Agricultura plasează cea mai mare cerere pentru resursele globale de apă dulce și contribuie major la degradarea mediului. În ciuda faptului că este fundamentală pentru securitatea alimentară, apa din producția alimentară primește, în general, o valoare scăzută atunci când este valorificată pur prin lentila economică a valorii produse în raport cu apa utilizată. Multe dintre beneficiile mai largi - îmbunătățirea nutriției, generarea de venituri, adaptarea la schimbările climatice și reducerea migrației - nu se reflectă adesea în costul apei.

Pentru sectorul energiei, industriei și a afacerilor, amenințările legate de apă, cum ar fi lipsa apei, inundațiile și schimbările climatice, pot crește costurile suportate și pot perturba lanțurile de aprovizionare. Gestionarea necorespunzătoare a apei de către companii poate afecta ecosistemele și poate afecta reputația și vânzările acestora.

5. *Valorificarea aspectelor socio-culturale ale apei - atribute recreative, culturale și spirituale.*

Apa este o parte intrinsecă a fiecărei culturi, dar valorile pe care le atribuim acestor funcții sunt dificil de cuantificat sau articulat. Economia consideră adesea că apa este o resursă pentru utilizarea umană practică și acordă puțină sau deloc atenție valorii sale socio-culturale sau de mediu.

Este nevoie să înțelegem pe deplin valorile culturale din jurul apei prin implicarea unui grup mai divers de părți interesate în gestionarea resurselor de apă.

Fapte cheie la nivel global

- În 2017, 71% din populația globală (5,3 miliarde de persoane) a folosit un serviciu de apă potabilă gestionat în condiții de siguranță - adică unul amplasat în incinta zonei de locuit, disponibil atunci când este necesar și fără contaminări.
- 90% din populația globală (6,8 miliarde de oameni) a folosit cel puțin o sursă de bază de apă potabilă, care reprezintă o sursă îmbunătățită de apă potabilă.
- 785 de milioane de oameni nu au nici măcar o sursă de bază de apă potabilă, inclusiv 144 de milioane de persoane care sunt dependente de apa de suprafață.
- La nivel global, cel puțin 2 miliarde de oameni folosesc o sursă de apă potabilă contaminată.
- Apa contaminată poate transmite boli precum diaree, holeră, dizenterie, febra tifoidă și poliomielită. Se estimează că apa potabilă contaminată provoacă 485 000 de decese de boli diareice în fiecare an.
- Până în 2025, jumătate din populația lumii va locui în zone cu o insuficiență de apă.
- În țările cel mai puțin dezvoltate, 22% din instituțiile de sănătate nu au un prestator de apă, 21% nu au servicii de salubritate și 22% nu au servicii de gestionare a deșeurilor.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă recunoaște apa potabilă sigură și igienizarea eficientă atât ca scop în sine, cât și ca motor al progresului în multe obiective de dezvoltare durabilă, inclusiv sănătate, nutriție, educație și egalitatea de gen. Pentru a îndeplini aceste obiective, avem nevoie de o mai bună înțelegere a progreselor pe care le-am făcut și de o abordare strategică pentru a face față provocărilor care urmează în efortul nostru comun de a ajunge la fiecare comunitate, familie și copil.

Accesul ușor la salubritate adecvată și cantități suficiente de apă sigură pentru băut și igienă la domiciliu, școli și facilități de îngrijire a sănătății este esențial pentru sănătatea și bunăstarea umană și ar trebui să fie o condiție prealabilă pentru o viață decentă în secolul XXI.

În regiunea europeană a OMS, peste 63 de milioane de oameni au obținut acces la servicii de apă potabilă și 84 de milioane de persoane la servicii de salubritate

între anii 2000 și 2017. Cu toate acestea, peste 16 milioane de persoane încă nu au acces la apa potabilă de bază și mai mult de 31 de milioane de oameni au nevoie de salubritate de bază. Inegalități semnificative persistă între zonele rurale și urbane și între oamenii bogați și săraci, locuitorii din mediul rural și cei mai săraci fiind cei mai dezavantajați.

Situația în Republica Moldova

Cadrul legislativ ce reglementează domeniul apei potabile în Republica Moldova este constituit din: Legea nr. 182 din 19.11.19 privind calitatea apei potabile, Regulamentul sanitar privind sistemele mici de alimentare cu apă potabilă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1466 din 30.12.16, Programul Național privind implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1063 din 16.09.2016.

Sursele principale de apă potabilă în Republica Moldova sunt sondele arteziene și râurile Nistru și Prut

Rezultatele rapoartelor probelor de laborator efectuate și analizate de către laboratoarele Agenției Naționale pentru Sănătate Publică din instituțiile subordonate relevă că ponderea probelor neconforme Normelor sanitare la parametrii chimici prelevate și examinate din sondele arteziene a constituit în a. 2020 în medie 71 %, comparativ cu anul 2019- 65,9 % și cu 72 % - anul 2018 (din totalul de 1025 probe, 759 au fost neconforme normelor sanitare, comparativ cu anul 2019, când din totalul de 669 probe, 674 au fost neconforme normelor sanitare), inclusiv după conținutul de nitrați - 4,7 % - 49 probe neconforme (anul 2019 – 1,3%, a. 2018-3,8% sau 11 probe neconforme normelor sanitare); cota –parte a probelor neconforme după conținutul de fluor în anul 2020 au fost de 29,4%,(în anul 2019 – 28% sau 275 probe neconforme, a.2018 – 30% sau 178 probe neconforme) și conținutul de fier de –7,2% sau 78 probe neconforme.

Constatăm că cota-parte a probelor ce nu corespund parametrilor microbiologici în anul 2020 a constituit 26,5%, comparativ cu ponderea de 23% în 2019 sau 201 probe din totalul de 843 probe cercetate și cu 20% în anul 2018 sau 134 probe din totalul de 664 probe cercetate, inclusiv după conținutul E. Coli – 5 % sau 52 probe, în anul 2019 – 11% (94 probe neconforme din totalul de 828 probe investigate) și 10% (67 probe din totalul de 643 în anul 2018) și după enterococi intestinali – 6,7% sau 58 probe investigate din totalul de 859, în anul 2019 -7,3% sau 58 probe neconforme din totalul de 791, comparativ cu 10,6% (63 probe neconforme din totalul de 600 în anul 2018).

Situația cea mai nefavorabilă se înregistrează în raioanele Anenii-Noi, Căușeni, Fălești, Rîșcani, Ungheni, Ștefan-Vodă, Taraclia, Hîncești și Orhei.

În raioanele Hîncești, Ștefan-Vodă, Căușeni, Ungheni, UTA Găgăuzia concentrațiile fluorului în apă variază de la 2,5 mg/l pînă la 5,0 mg/l.

În raioanele Cahul, Glodeni, Criuleni, Fălești se stabilesc valori ale fluorului în apă cuprinse între 2,5mg/l și 3,5 mg/l.

Calitatea apei potabile din sistemul centralizat de alimentare cu apă potabilă din apeductele urbane din surse de suprafață: râurile Nistru și Prut se caracterizează prin valori crescânde, comparativ cu anii precedenți, înregistrate la parametrii chimici, unde proporția probelor neconforme Normelor sanitare a constituit în anul 2020 – 17,7%, comparativ cu anul 2019 - 13% (a.2018 – 7%) la parametrii chimici și la parametrii microbiologici - 32%, comparativ cu anul 2019 - 20,7% (a.2018 – 8%).

Pentru a aborda provocările predominante și pentru a reduce decalajul în obținerea unui acces echitabil și durabil la servicii de apă potabilă și salubritate gestionate în condiții de siguranță pentru toți oamenii din regiune, OMS / Europa întreprinde acțiunile:

- sprijină punerea în aplicare a Protocolului privind apa și sănătatea - un instrument politic multilateral obligatoriu din punct de vedere juridic în regiunea europeană a OMS;
- oferă recomandări și instrumente bazate pe dovezi pentru consolidarea capacității sistemelor naționale de sănătate și a sectorului apei de a asigura calitatea apei și de a preveni, controla și reduce bolile legate de apă;
- promovează abordări de gestionare și supraveghere bazate pe riscuri în politici și practici, inclusiv planuri de siguranță a apei și planuri de siguranță pentru salubritate;
- promovează îmbunătățirea spălatului pe mâini în școli și în instituțiile medicale;
- sprijină consolidarea programelor naționale de monitorizare și punerea în aplicare a instrumentelor globale de monitorizare pentru a urmări progresele realizate în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) legate de apă, canalizare și igienă;
- facilitează consolidarea capacităților în conformitate cu ghidurile OMS în domeniul apei, salubrității și sănătății;
- oferă recomandări tehnice cu privire la intervențiile în sănătate, inclusiv răspunsuri la situațiile de urgență.